

Obowiązki rodziców wobec dziecka

Art. 96. Kodeks rodzinny i opiekuńczy

§ 1. Rodzice wychowują dziecko pozostające pod ich władzą rodzicielską i kierują nim. Obowiązani są troszczyć się o fizyczny i duchowy rozwój dziecka i przygotować je należycie do pracy dla dobra społeczeństwa odpowiednio do jego uzdolnień.

§ 2. Rodzice, którzy nie mają pełnej zdolności do czynności prawnych uczestniczą w sprawowaniu bieżącej pieczy nad osobą dziecka i w jego wychowaniu, chyba że sąd opiekuńczy ze względu na dobro dziecka postanowi inaczej.

KATALOG PRAW I OBOWIĄZKÓW RODZICÓW

Dziecko pozostaje pod władzą rodzicielską, ponieważ nie jest zdolne do samodzielnego prowadzenia swoich spraw. Z tego względu wymaga pomocy i ochrony ze strony osób dorosłych. Taką pomoc i ochronę zarazem ma dziecku gwarantować przysługująca rodzicom władza rodzicielska.

Władza rodzicielska to **prawa i obowiązki** rodziców względem dziecka.

Rodzice mają prawo do:

- Wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniem, biorąc pod uwagę stopień dojrzałości dziecka oraz wolność jego sumienia i wyznania a także jego przekonania.
- Informacji o zasadach oceniania wewnątrzszkolnego, a w szczególności o: wymaganiach edukacyjnych niezbędnych do uzyskania poszczególnych ocen, przewidywana sposobach sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów, warunkach i trybie podwyższenia semestralnej i rocznej oceny klasyfikacyjnej, warunkach i sposobie oraz kryteriach oceniania zachowania.
- Informacji na temat pomocy psychologiczno- pedagogicznej przysługującej dziecku.
- Wyrażenia zgody na objęcie dziecka zajęciami dydaktyczno-wyrównawczymi, zajęciami specjalistycznymi oraz nauką w klasie terapeutycznej.
- Znajomości i opiniowania programu wychowawczego i profilaktycznego szkoły.
- Wglądu w dokumenty dotyczące działalności szkoły (statut, WSO)
- Uzyskiwania bieżącej, rzetelnej informacji o postępach, trudnościach w nauce i ich przyczynach, zachowaniu oraz specjalnych uzdolnieniach swoich dzieci.

Obowiązki rodziców wynikające z Ustawy o systemie oświaty:

- Dopełnienie czynności związanych ze zgłoszeniem dziecka do szkoły.
- Zapewnienie regularnego uczęszczania dziecka na zajęcia szkolne.
- Zapewnienie dziecku warunków umożliwiających przygotowywanie się do zajęć szkolnych.
- Zapewnienie dziecku realizującemu obowiązek szkolny poza szkołą, warunków nauki określonych w zezwoleniu.
- Powiadamianie organów gminy o formie spełniania obowiązku szkolnego.
- Obowiązki rodziców wynikające z Kodeksu Rodzinnego i Opiekuńczego:

- Rodzice mają obowiązek wychowywać swoje dzieci w sposób odpowiedzialny i nie zaniedbywać ich.
- Rodzice mają obowiązek wychowywać swoje dzieci w poszanowaniu i akceptowaniu innych ludzi i ich przekonań.
- Rodzice mają obowiązek poświęcać czas i uwagę swoim dzieciom tak, aby wzmocnić wysiłki szkoły skierowane na osiągnięcie określonych celów nauczania i wychowania.

Władza rodzicielska uznając zasadę autonomii i prymatu rodziny, Konstytucja RP dopuszcza możliwość ingerencji w sferę, władzy rodzicielskiej (art. 48 ust 2). Także „Konwencja o Prawach Dziecka”, akcentująca autonomię rodziny, dopuszcza możliwość ingerencji w jej strukturę w celu zapobieżenia niekorzystnej dla dziecka sytuacji (art. 9 ust. 1), a w przypadkach uzasadnionych poprzez odseparowanie dziecka od rodziny (art. 20).

Zgodnie z treścią przepisów kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, rodzice sprawują władzę rodzicielską nad dzieckiem, a dziecko winne jest im posłuszeństwo. Władzę rodzicielską powinni oni jednak sprawować zgodnie z dobrem swojego dziecka, uwzględniając w swoich decyzjach stopień jego dojrzałości.

Granice władzy rodzicielskiej wyznacza dobro dziecka.

Właściwie rozumiane dobro dziecka wymaga od rodziców osobistego oddziaływania na dzieci własnym przykładem i autorytetem. To także okazywanie dziecku zainteresowania i poświęcenia, służenie pomocą i radą, sprawowanie osobistej opieki i nadzoru, sprawiedliwe traktowanie.

Wykonywanie władzy rodzicielskiej

Dziecko pozostaje aż do pełnoletniości pod wpływem władzy rodzicielskiej (art. 92 kro). Przy braku jednolitej definicji uważa się, że władza rodzicielska to ogół obowiązków rodziców względem dziecka w celu należytego wykonywania pieczy nad osobą i majątkiem dziecka oraz wychowania i kierowania dzieckiem. Składnikami władzy rodzicielskiej są także uprawnienia rodziców.

Wychowanie dziecka to kształtowanie jego osobowości, postaw emocjonalnych i systemu wartości. To także wyposażenie dziecka w umiejętności współżycia społecznego, kształtowanie poczucia obowiązków i odpowiedzialności oraz szeregu innych cech potrzebnych w prawidłowym funkcjonowaniu osobniczym i społecznym.

Wachlarz oddziaływań wychowawczych rodziców obejmuje:

- oddziaływania fizyczne, takie jak: dbałość o zdrowie, życie, sprawność fizyczną dziecka, wypoczynek, odpowiednie warunki mieszkaniowe, ubranie i żywienia,
- oddziaływania duchowe: wpajanie dziecku zasad moralnych, zasad współżycia społecznego, kształtowanie charakteru i nawyków.

Kierowanie dzieckiem to podejmowanie odpowiedzialnych decyzji, m.in. w sprawach obywatelstwa dziecka, zmiany imienia i nazwiska, określenia miejsca pobytu, sposobu leczenia, światopoglądu, wyboru kierunku edukacji, sposobu wychowania, rozwoju zainteresowań, wyjazdów zagranicę, regulowanie oraz nadzorowanie trybu życia dziecka, w tym ochrona dziecka przed zagrożeniami i demoralizacją. W swoich decyzjach wobec dzieci rodzice powinni kierować się przede wszystkim podstawowym kryterium dobra dziecka i

zgodności z interesem społecznym. Swoją pieczę nad dzieckiem rodzice powinni sprawować z należytą starannością.

Nienależyte wykonywanie władzy rodzicielskiej skutkuje ingerencją sądu rodzinnego i opiekuńczego, który w zależności od stopnia zagrożenia dobra dziecka może wydać stosowne zarządzenie, m. in.:

- zobowiązać rodziców do określonego zachowania,
- poddać wykonywanie władzy rodzicielskiej nadzorowi kuratora sądowego,
- ograniczyć władzę rodzicielską,
- zawiesić ją,
- pozbawić władzy rodzicielskiej,
- pozbawić rodziców osobistej styczności z dzieckiem (art. 109 KR).

Prawa i obowiązki rodziców w Europie

1. Rodzice mają prawo do wychowywania swoich dzieci w duchu tolerancji i zrozumienia dla innych, bez dyskryminacji wynikającej z koloru skóry, rasy, narodowości, wyznania, płci oraz pozycji ekonomicznej. Rodzice mają obowiązek wychowywać swoje dzieci w duchu odpowiedzialności za siebie i za cały ludzki świat.

2. Rodzice mają prawo do uznania ich prymatu jako "pierwszych nauczycieli" swoich dzieci. Rodzice mają obowiązek wychowywać swoje dzieci w sposób odpowiedzialny i nie zaniedbywać ich.

3. Rodzice mają prawo do pełnego dostępu do formalnego systemu edukacji dla swoich dzieci z uwzględnieniem ich potrzeb, możliwości i osiągnięć. Rodzice mają obowiązek zaangażowania się jako partnerzy w nauczaniu ich dzieci w szkole.

4. Rodzice mają prawo dostępu do wszelkich informacji o instytucjach oświatowych, które mogą dotyczyć ich dzieci. Rodzice mają obowiązek przekazywania wszelkich informacji szkołom, do których uczęszczają ich dzieci, informacji dotyczących możliwości osiągnięcia wspólnych, (tj. domu i szkoły) celów edukacyjnych.

5. Rodzice mają prawo wyboru takiej drogi edukacji dla swoich dzieci, która jest najbliższa ich przekonaniom i wartościom uznawanym za najważniejsze dla rozwoju ich dzieci. Rodzice mają obowiązek dokonania świadomego wyboru drogi edukacyjnej, jaką ich dzieci powinny zmierzać.

6. Rodzice mają prawo domagania się od formalnego systemu edukacji tego, aby ich dzieci osiągnęły wiedzę duchową i kulturową. Rodzice mają obowiązek wychowywać swoje dzieci w poszanowaniu i akceptowaniu innych ludzi i ich przekonań.

7. Rodzice mają prawo wpływać na politykę oświatową realizowaną w szkołach ich dzieci. Rodzice mają obowiązek osobiście włączać się w życie szkół ich dzieci i stanowić istotną część społeczności lokalnej.

8. Rodzice i ich stowarzyszenia mają prawo wydawania opinii i przeprowadzania konsultacji z władzami odpowiedzialnymi za edukację na wszystkich poziomach ich struktur. Rodzice mają obowiązek tworzyć demokratyczne, reprezentatywne organizacje na wszystkich poziomach. Organizacje te będą reprezentowały rodziców i ich interesy.

9. Rodzice mają prawo do pomocy materialnej ze strony władz publicznych, eliminującej wszelkie bariery finansowe, które mogłyby utrudnić dostęp ich dzieci do edukacji. Rodzice mają obowiązek poświęcać swój czas i uwagę swoim dzieciom i ich szkołom, tak aby wzmocnić ich wysiłki skierowane na osiągnięcie określonych celów nauczania.

10. Rodzice mają prawo żądać od odpowiedzialnych władz publicznych wysokiej jakości usługi edukacyjnej. Rodzice mają obowiązek poznać siebie nawzajem, współpracować ze sobą i doskonalić swoje umiejętności "pierwszych nauczycieli" i partnerów w kontakcie: szkoła-dom.

Źródło:

- <http://pspmierzyn.pl/page/536>
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy
- Ustawy o systemie oświaty z 2004 r.
- Europejska Karta Praw i Obowiązków Rodziców